

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 10 § i lagen om statliga exportgarantier

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås det att specialfinansieringsbolaget Finnvera Abp:s fullmakt att bevilja statliga exportgarantier höjs. Enligt propositionen får det sammanlagda ansvaret för exportgarantier och skyddsarrangemang uppgå till högst 10 miljarder euro. Genom propositionen höjs det nu gällande maximibeloppet med 2,1 miljarder euro. Propositionen syftar till att säkerställa att ex-

portföretag och deras kunder har tillgång till finansiering och till att skapa beredskap på att i synnerhet exportföretag och deras kunder kommer att ha det svårare att få finansiering på grund av likviditetsstörningarna på finansmarknaden.

Lagen avses träda i kraft vid ingången av år 2009.

MOTIVERING

1 Nuläge och föreslagna ändringar

I lagen om statliga exportgarantier (422/2001) bestäms det om de villkor och principer som ska tillämpas på statens exportgarantiverksamhet. Syftet med exportgarantiverksamheten är att stärka den ekonomiska utvecklingen i Finland genom att främja exporten och företagens internationalisering. Exportgaranti beviljas för den förlustrisk som kan uppstå i samband med export eller investeringar i utlandet. Utgångspunkten för beviljande av exportgaranti är finländskt intresse.

Enligt 10 § i lagen om statliga exportgarantier får det sammanlagda ansvaret för exportgarantier och skyddsarrangemang uppgå till högst 7,9 miljarder euro. Exportgarantier beviljas och administreras av statens specialfinansieringsbolag Finnvera Abp. Finnvera Abp fastställer också de allmänna avtalsvillkor som ska tillämpas på exportgarantier och ingår de avtal och ger de förbindelser samt vidtar de skyddsarrangemang som sammanhänger med exportgarantierna. Vid beräkningen av det maximiansvar på 7,9 miljarder euro som avses i 10 § ska garantiansvaret i fråga om de exportgarantier som trätt i kraft

när det gäller kapital som täcks av garanti, exklusive andra poster utöver kapitalet som eventuellt ska ersättas, beaktas till fullo, medan det garantiansvar som realiserar på grund av bindande garantianbud och som gäller kapital som täcks av garanti ska beaktas till hälften. Det ansvar som orsakas av skyddsarrangemangen beaktas till nettobelopp på det sätt som fastställs genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

Gränsen för maximiansvaret för beviljande av exportgarantier har inte ändrats under lagens giltighetstid. Lagen trädde i kraft den 1 juli 2001 och beloppet på maximiansvaret har varit detsamma redan från år 1997.

Vid utgången av september 2008 uppgick den gällande exportgarantistocken till 3,9 miljarder euro och anbudsansvarsstocken till 3,8 miljarder euro. Det bokföringsmässiga ansvaret enligt 10 § 2 mom. i exportgarantilagen är således för närvarande sammanlagt 5,8 miljarder euro. Därigenom är cirka 73 procent av det maximibelopp som anges i lagen i användning.

Enligt uppgifter från Finnvera Abp har efterfrågan på exportgarantier fördubblats under 2008. Orsaken till den starka ökningen av efterfrågan på exportgarantier är att det har

blivit svårare för exportföretag att få finansiering. Enligt Finnveras uppskattning finns det risk för att exportgarantifullmakten kommer att överskridas mycket snabbt. Mot slutet av år 2009 närmar man sig ansvarsgränsen på 10 miljarder. Till följd av finanskrisen har bankerna fått problem med likviditeten och det har blivit svårare att få tillgång till finansiering på kapitalmarknaden. Bankerna har blivit mer selektiva än tidigare i fråga om vilka företag som beviljas finansiering, och har i synnerhet inte velat ge sådana långfristiga krediter (5–10 år) som exporten förutsätter. Man uppskattar att den nuvarande svåra situationen i fråga om finansiering av export kommer att pågå i 1–2 år.

Flera banker har på grund av sina finansieringsproblem anhängit om återfinansiering för sina projekt hos Finnvera Abp och Finlands Exportkredit Ab. Behovet av finansiering för de projekt som det hittills finns vetskap om uppgår till flera hundra miljoner euro.

Det saknas ett instrument för offentlig finansiering i Finland med hjälp av vilket finska statens kreditvärdighet skulle kunna sammankopplas med medelanskaffning för finansiering av export. Förutom exportgarantisystemet tillämpas i Finland ett så kallat ränteutjämningsystem, där själva krediten kommer från en bank som beviljats koncession inom EU och staten betalar vid behov skillnaden mellan marknadsräntan och den så kallade CIRR-räntan (fast referensränta som OECD har fastställt) i form av räntestöd. Ränteutjämningsystemet administreras på statens vägnar och för statens räkning av Finlands Exportkredit Ab. Problemet med ränteutjämningsystemet i nuvarande konjunkturläge är att det är beroende av kreditgivning från banker, vilket på grund av bankernas nuvarande likviditetsproblem har lett till att systemet inte fungerar. Detta har för sin del lett till att finländska exportföretag i nuvarande konjunkturläge har en sämre konkurrensställning än företag i länder där det erbjuds direkt finansiering (bland andra Sverige, Österrike och Tyskland). I dessa länder har de offentliga exportfinansiärerna möjlighet att få långfristig finansiering direkt från marknaden, på villkor som är förmånligare än bankernas.

För att åtgärda det likviditetsproblem som finanskrisen orsakat har man i Finland för avsikt att ta i bruk en så kallad återfinansieringsmodell för offentligt understödd exportfinansiering. Inom ramen för återfinansieringsmodellen återfinansierar Finlands Exportkredit Ab med medel som skaffats från marknaden via en finländsk eller en utländsk bank sådan långfristig kreditgivning som krävs för export från Finland. Enligt modellen ska det finnas beredskap att finansiera exportprojekt på 1–2 miljarder euro. Exportkrediter beviljas enligt villkoren i OECD:s exportkreditavtal, förutom för räntans del som kan vara rörlig eller följa CIRR-villkoren.

För att exportprojekt ska kunna omfattas av återfinansieringsmodellen krävs alltid statlig exportgaranti. Detta är viktigt för att den bankrisk som enligt återfinansieringsmodellen uppstår för Finlands Exportkredit Ab kan minskas med täckningen för exportgarantins belopp. Det är viktigt att sammankoppla tillämpningen av återfinansieringsmodellen med exportgarantier också därför att man i så fall kan uppskatta riskerna så fullgott som möjligt och också uppgöra strikta kriterier för beviljande av risktagning. Återfinansieringsmodellen har som mål att finansieringen endast tillämpas i sådana situationer där ett exportprojekt inte skulle kunna genomföras på grund av att det på marknaden inte finns tillgång till finansiering på konkurrenskraftiga villkor.

Enligt Finnvera Abp har efterfrågan på exportgarantier flerdubblats. Återfinansieringsmodellen och det exportgarantitvång som den innefattar kommer ytterligare att öka efterfrågan på exportgarantier. Då man beräknar att de projekt som kommer att omfattas av återfinansieringsmodellen fram till utgången av år 2010 ska uppgå till cirka 1–2 miljarder euro, behöver exportgarantifullmakten på motsvarande sätt höjas med minst samma summa. När man dessutom beaktar att efterfrågan på exportgarantier ökar mycket starkt under pågående år, föreslås att maximibeloppet för exportgarantifullmakten höjs med 2,1 miljarder euro från nuvarande 7,9 miljarder euro, så att maximibeloppet blir 10 miljarder euro. Denna höjning säkerställer för sin del att finansieringen av exportföretag

kan fortsätta utan störningar och gör det möjligt att tillämpa den återfinansieringsmodell som man avser att införa.

2 Propositionens konsekvenser

Grundpremisen i enlighet med internationella avtalsförpliktelser är att exportgarantiverksamheten ska löna sig på lång sikt. Eventuellt underskott i exportgarantiverksamheten täcks via Statsgarantifonden som står utanför statsbudgeten. Medlen i den fond för ersättning av förluster som ingår i Finnvera Abp:s balansräkning är inte tillräcklig för att kompensera underskottet. Om kravet på att verksamheten ska löna sig föreskrivs i 4 § i lagen om statens specialfinansieringsbolag.

I propositionen föreslås det att den totala fullmakt som gäller exportgarantier ska höjas från nuvarande 7,9 miljarder euro till 10 miljarder euro. Den föreslagna höjningen av fullmakten med 2,1 miljarder euro motiveras å ena sidan med det som konstaterats ovan om att efterfrågan på exportgarantier ökat kraftigt och å andra sidan med den återfinansieringsmodell för exportfinansiering som man avser införa på grund av finanskrisen. Det uppskattas att det exportgarantivång som ingår i återfinansieringsmodellen kommer att öka efterfrågan på exportgarantier med cirka 1–2 miljarder euro. Eftersom de statliga stödelementen ökar i återfinansieringsmodellen, är avsikten att återfinansieringsmodellen endast ska tillämpas i situationer där exportprojekt inte kan realiserar på marknaden på grund av bristande konkurrenskraftig finansiering. Avsikten är också att principerna för risktagning ska vara striktare än normalt i fråga om dessa projekt och att det av projekten ska förutsättas god kreditvärdighet. Garantier beviljas endast för banker vars kreditklassificering är åtminstone i riskklassen för investeringsnivå. Exportgarantier ges endast sådana köpande företag vars riskklass enligt Finnvera Abp:s riskklassificering är minst B1, eller med arbets- och näringsministeriets särskilda godkännande B2. I praktiken rör det sig om projekt som har haft svårigheter med finansiering trots gäldenärernas relativt goda kreditvärdighet och trots att de fått exportgaranti.

Det är omöjligt att i förväg uppskatta hur stora exportgarantiförluster som eventuellt orsakas Finnvera Abp. Det bokföringsmässiga ansvaret enligt 10 § 2 mom. i exportgarantilagen är 5,5 miljarder euro (läget den 30.9.2008). I ansvarsstocken ingår betydande riskkoncentrationer. Andelen skeppsvarv och rederiaffärsverksamhet av Finnvera Abp:s exportgarantiansvar är cirka 51 %. Andra betydliga riskobjekt hänför sig till träförädlingsbranschen (28 %) och datakommunikationsbranschen (18 %). Finnvera Abp:s interna riskbuffert uppgår till cirka 130 miljoner euro och medlen i Statsgarantifonden till cirka 700 miljoner euro.

Andelen export som täckts med exportgarantier från Finnvera Abp jämfört med den totala exportvolymen var 1,9 procent under 2007. På motsvarande sätt var andelen export som täckts med exportgarantier i förhållande till exporten till länder med politisk risk (utanför OECD-området) 4 procent. Dessa siffror är lägre än i de flesta andra EU-stater. År 2007 hade Finnvera Abp 197 exportkunder med utländsk risktagning.

3 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid arbets- och näringsministeriet i samarbete med Finnvera Abp. På grund av att ärendet brådskar har man inte hunnit begära utlåtanden om propositionen.

4 Samband med andra propositioner

Propositionen har delvis samband med regeringspropositionen med förslag om ändring av lagen om utjämning av räntan för offentligt understödda export- och fartygskrediter som avser att höja maximibeloppet på fullmakten för ränteutjämningsavtal och ränteutjämningsanbud och föreskriver om temporärt ibruktagande av en återfinansieringsmodell i kreditgivningen för export. Propositionerna bör behandlas som en helhet i riksdagen.

5 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft vid ingången av 2009. Lagförslaget syftar till att genom bevil-

jande av exportgarantier stabilisera exportföretagens tillgång till finansiering. Därför bör lagen träda i kraft redan vid årsskiftet.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om ändring av 10 § i lagen om statliga exportgarantier

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 10 § 1 mom. i lagen av den 23 maj 2001 om statliga exportgarantier (422/2001) som följer:

10 §

Ansvarsgränser

Det sammanlagda ansvaret för exportgarantier och skyddsarrangemang får uppgå till högst 10 000 miljoner euro. Garantiansvaret

för de exportgarantier som avses i 6 § får dock uppgå till högst 1 000 miljoner euro och garantiansvaret för de investeringsgarantier som avses i 5 § 2 mom. till högst 200 miljoner euro.

_____ Denna lag träder i kraft den 200

Helsingfors den 28 november 2008

Republikens President

TARJA HALONEN

Näringsminister *Mauri Pekkarinen*

Lag

om ändring av 10 § i lagen om statliga exportgarantier

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 10 § 1 mom. i lagen av den 23 maj 2001 om statliga exportgarantier (422/2001) som följer:

Gällande lydelse

10 §

Ansvarsgränser

Det sammanlagda ansvaret för exportgarantier och skyddsarrangemang får uppgå till högst 7 900 miljoner euro. Garantiansvaret för de exportgarantier som avses i 6 § får dock uppgå till högst 1 000 miljoner euro och garantiansvaret för de investeringsgarantier som avses i 5 § 2 mom. till högst 200 miljoner euro.

Föreslagen lydelse

10 §

Ansvarsgränser

Det sammanlagda ansvaret för exportgarantier och skyddsarrangemang får uppgå till högst 10 000 miljoner euro. Garantiansvaret för de exportgarantier som avses i 6 § får dock uppgå till högst 1 000 miljoner euro och garantiansvaret för de investeringsgarantier som avses i 5 § 2 mom. till högst 200 miljoner euro.

Denna lag träder i kraft den _____ 200